

علل کوتاهی قد در کودکان و راههای درمان آن

کوتاهی قد علت شایعی برای مراجعه کودکان و نوجوانان به متخصصان غدد است.

سلامت نیوز: کوتاهی قد علت شایعی برای مراجعه کودکان و نوجوانان به متخصصان غدد است.

اولین مرحله رشد انسان دوران شیرخوارگی است که دو سال اول زندگی را شامل می‌شود. در بدو تولد قد متوسط نوزاد ۵۰ سانتی‌متر است. در دو سال اول زندگی ۳۰ تا ۳۵ متر افزایش قد دیده می‌شود که این میزان در سال اول بیشتر یعنی حدود ۲۵ سانتی‌متر است. این رشد سریع، ادامه رشد جنینی است و سرعت آن با افزایش سن کاهش می‌یابد. دومین مرحله رشد دوران کودکی از دو سالگی تا شروع بلوغ را دربرمی‌گیرد. در این دوران کودک هر سال پنج تا هفت سانتی‌متر قد می‌کشد که این رشد در نزدیکی رسیدن به سن بلوغ کاهش می‌یابد. سومین مرحله رشد دوران بلوغ است که طی این دوران یک جهش رشدی وجود دارد. در این مرحله پسران به‌طور متوسط ۲۵ تا ۳۰ و دختران ۲۰ تا ۲۵ سانتی‌متر قد می‌کشند. طی دوران بلوغ سرعت رشد قدی ۸ تا ۱۴ سانتی‌متر در سال است. حداکثر جهش رشد در دختران پیش از شروع عادت ماهیانه است و پس از آن دختران به‌طور متوسط ۷ سانتی‌متر قد می‌کشند. در پسران نیز حداکثر جهش رشد در مراحل انتهایی‌تر بلوغ دیده می‌شود. با پیشرفت بلوغ به علت تولید و ترشح هورمون‌های جنسی، تدریجاً صفحات رشد استخوان بسته می‌شود و امکان افزایش قد پس از آن وجود نخواهد داشت. بنابراین این باور که تا ۲۵ سالگی قد می‌کشیم به‌طور کامل غلط است

علل کوتاهی قد :

دو علت شایع برای کوتاهی قد وجود دارد. علت اول کوتاهی قد ژنتیک است. در این حالت کودک کوتاه قد است زیرا پدر و مادر کوتاه قد بوده‌اند. در این کودکان رشد طبیعی است و سن استخوانی کودک نسبت به سن تقویمی عقب نیست. سن استخوانی در واقع نشان‌دهنده سن بیولوژیک واقعی کودک است. به‌عنوان مثال اگر کودکی ۱۰ساله، سن استخوانی هفت تا هشت ساله داشته باشد نشان‌دهنده یک اختلال یا بیماری در کودک است. کم‌کاری تیروئید، کمبود هورمون رشد، سوءتغذیه و بیماری‌های دستگاه گوارش می‌تواند عامل عقب افتادن سن استخوانی نسبت به سن تقویمی کودک باشد. دومین علت شایع کوتاهی قد، تاخیر سرشتی در رشد است. در این کودکان از سن دو سالگی کوتاهی قد دیده می‌شود و این در حالی است که پدر و مادر کوتاه قد نیستند. سرعت رشد کودک در سال تقریباً طبیعی است ولی سن استخوانی عقب است. در واقع قد کودک برای همان سن استخوانی مناسب است ولی نسبت به سن تقویمی، کوتاه است. بلوغ در این کودکان با تاخیر همراه است. علاوه بر این دو علت شایع، علل دیگری مانند بیماری عمومی مانند سوءتغذیه، کمبود ویتامین‌های دی و کلسیم که موجب نرمی استخوان می‌شوند، بیماری سلیاک که به حساسیت به پروتئین گندم منجر می‌شود، بیماری‌های مزمن مانند کم‌خونی، بیماری‌های التهابی و... نیز می‌توانند موجب کوتاهی قد شوند

درمان کوتاهی قد:

پس از تشخیص علت کوتاهی قد باید درمان مناسب صورت گیرد. برای مثال اگر کم‌کاری تیروئید وجود دارد، باید درمان شود. تشخیص کمبود هورمون رشد تا زمانی که کم‌کاری تیروئید به‌طور کامل اصلاح نشود، امکان‌پذیر نیست. چون در حضور کم‌کاری تیروئید، ترشح هورمون رشد از غده هیپوفیز، کاهش می‌یابد. یا اگر سوءتغذیه وجود دارد باید اصلاح شود. به این مفهوم که هورمون رشد به‌طور کافی ترشح می‌شود ولی نمی‌تواند اثر کند. یا اگر بیماری سلیاک وجود دارد، حذف مواد غذایی حاوی این پروتئین از رژیم غذایی ضروری است. در غیر این صورت درمان‌های دیگر موثر نخواهد بود.

امروز هورمون رشد انسانی با استفاده از مهندسی ژنتیک ساخته می‌شود که قیمت بسیار گرانی دارد. مدت درمان با هورمون رشد که به صورت تزریقی انجام می‌شود بهتر است هر شب صورت گیرد. مدت درمان اغلب طولانی است و تا زمانی که رشد متوقف شود، درمان ادامه می‌یابد. در برخی موارد ممکن است درمان پس از یک تا دو سال قطع شود و ترشح هورمون رشد با پیشرفت بلوغ طبیعی شود.

درمان با هورمون رشد پس از تشخیص قطعی کمبود هورمون رشد تنها در صورتی موثر است که صفحات رشد استخوانی باز باشند. یعنی پیش از بلوغ یا اوایل بلوغ، در زمانی که صفحات رشد در حال بسته شدن هستند، درمان با هورمون رشد به هیچ‌وجه موثر نیست. برای بررسی تناسب قد کودک باید ارزیابی قد کودک به طور مرتب انجام شود. برای این ارزیابی باید به پرسش‌های زیر پاسخ داده شود.

درمان با هورمون رشد اغلب بدون عارضه است و به ندرت ممکن است موجب افزایش فشار داخل مغزی خوش‌خیم، التهاب لوزالمعده و تنگی کانال عصب در مچ دست شود. استفاده از هورمون رشد تا زمانی که صفحات رشد بسته نشده است می‌تواند در درمان کوتاهی قد میسر باشد. در برخی از کودکان ممکن است برای به تاخیر انداختن بلوغ برای بازماندن صفحات رشد از داروهای متوقف کننده بلوغ همزمان با هورمون رشد استفاده شود. رژیم غذایی مناسب به خصوص مصرف کافی پروتئین، مواد لبنی و میوه و ورزش مستمر در رشد قدی تاثیر موثری دارند، به خصوص در کودکانی که تحت درمان با هورمون رشد هستند

منبع: رسانه کودک